

Jaroslav Kožešník

Vítězný únor a vědeckotechnický rozvoj

Kybernetika, Vol. 14 (1978), No. 1, (1)--4

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/125401>

Terms of use:

© Institute of Information Theory and Automation AS CR, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these

Terms of use.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library*
<http://project.dml.cz>

PE 4582/14. 1978.

Vítězný únor a vědeckotechnický rozvoj

Třicet let v historii národů není dlouhá doba. Jsou však i krátká období, v nichž se realizují hluboké společenské proměny. Uplynulých třicet let od února 1948 je obdobím v dějinách našich národů, v němž se vytvořila kvalitativně nová společenská základna našeho života. V únorových dnech se rozhodlo o tom, kdo bude v naší zemi vládnout, kterým směrem se bude vyvíjet naše republika v epoše, jejímž základním smyslem je přechod od kapitalismu ke komunismu. Na základě historických zkušeností rozhodl náš pracující lid, že půjdeme cestou vytýčenou Velkou říjnovou socialistickou revolucí v nerozborné jednotě se SSSR a ostatními socialistickými zeměmi.

S dělnickou třídou převzala řízení společnosti a osudy našich národů do svých rukou nová historická síla, schopná důsledně naplnit ideály demokratické a revoluční tradice našich národů a splnit naděje našeho lidu o sociálně a národně spravedlivém společenském řádu. Historické vítězství v únoru 1948 se tak stalo výrazným předělem 60leté existence moderního samostatného státu Čechů a Slováků. V Únoru byly položeny pevné základy pro zásadní přeměny celého našeho politického, ekonomického, společenského a kulturního života.

Únorové vítězství pracujícího lidu je nemyslitelné bez organizačně a ideově stmelené avantgardy dělnické třídy – Komunistické strany Československa, která dokázala sjednotit kolem programu budování socialistické společnosti drtivou většinu všech pracujících.

Únor naplno otevřel cestu budování socialismu. V uplynulých 30 letech byl obětavou prací milionů přeměněn ve skutečnost leninský plán formování socialistické společnosti, který razila naše strana pod vedením Klementa Gottwalda. Socialismus za 30 let vyřešil základní otázky národního, státního a společenského života československé společnosti, při jejichž řešení kapitalismus zcela selhal. Budování socialismu se samozřejmě neobešlo bez hledání a potíží. To však nemohlo oslabit význam historické skutečnosti, že v naší vlasti definitivně zvítězil socialismus a že ČSSR je pevnou součástí socialistického společenství.

1360/49 11

- 2 *Není náhodou, že právě proti základním výtobytkům Února byly zaměřeny útoky protisocialistických sil v období společenské krize. A proti tomu důsledným uplatněním leninských myšlenek, jež zvítězily v Únoru 1948, mohla naše společnost po nástupu nového vedení strany v dubnu 1969 tuto krizi překonat, jak zdůraznil soudruh Gustáv Husák na XV. sjezdu KSČ, „na základě idejí vědeckého socialismu, všeobecně platných zákonitostí socialistické výstavby, vlastních zkušeností i zkušeností Komunistické strany Sovětského svazu a dalších bratrských stran, na základě tvůrčího uplatňování leninismu v konkrétních podmínkách naší země“.*

30 let výstavby socialismu v naší zemi se projevilo rychlým a nikdy dříve nedosaženým rozvojem výrobních sil společnosti. Do rozvoje hospodářství bylo od Února 1948 investováno okolo jednoho a půl bilionu Kčs. Objem průmyslové výroby vzrostl od r. 1948 téměř desetkrát. Byla vytvořena mohutná materiálně-technická základna, vybudována moderní průmyslová základna a silný základní a aplikovaný výzkum.

Celá socialistická výstavba naší země je výrazným dokladem bytostného spojení socialismu s vědou. Zůstane provždy nespornou skutečností, že moderní vědecko-výzkumná základna byla u nás vybudována teprve po vítězství dělnické třídy a pod vedením Komunistické strany. Celý vývoj ČSAV v uplynulých dvaceti pěti letech je důkazem toho, že věda našla nové důstojné místo ve společnosti, že plní v socialismu velké a zodpovědné poslání. Po celou tuto dobu nám ukazují správnou cestu slova Klementa Gottwalda: „Nikoli věda pro vědu, nikoli věda povznášející se nad zemi, nýbrž věda spjatá s životem a potřebami společnosti, věda pomáhající nám v ovládnutí přírody a otevírající nové obzory našemu hospodářství a kultuře – to je naše potřeba, náš požadavek“.

Historický Únor 1948 a výstavba socialismu umožnily a umožňují nám osvojit si výtobytky vědeckotechnické revoluce v našich podmínkách a plně rozvinout jejich možnosti ve prospěch pracujících. Zkušenosti potvrdily, že existuje zákonitá souvislost mezi socialistickou revolucí a rozvojem vědy a techniky. Zvláště pro naši zemi platí, že se může zúčastnit velkých současných vědeckotechnických projektů jen tehdy, jestliže vytvoří solidní, dostatečně širokou a integrovanou společenskou základnu, která dovolí plánovitě, cílevědomě rozvíjení a uplatnění nových vědeckých objevů a technických inovací. Soudobé pokroky vědy, k nimž na prvním místě patří kybernetika, přímo vyžadují takový široký společenský základ a takové cílevědomé společenské řízení, jinak by koneckonců nemohly postupovat vpřed a zákonitě by se obrátily proti lidem, proti základním hodnotám lidského života. Z tohoto hlediska zespolečnění výrobních prostředků v naší společnosti a plánovitě řízení celého života společnosti včetně vědy a jejích aplikací vytvořily pevnou půdu pro opravdu velkorysý rozvoj a využití všech možností teoretické i aplikované kybernetiky. Z tohoto hlediska znamená zapojení ČSSR do mezinárodní socialistické integrace a dělby práce po boku SSSR vytvoření kvalitativně nové vyšší základny jak ve smyslu znásobení sil naší vědeckovýzkumné základny, tak ve smyslu rozvoje a uplatnění moderní techniky.

Shodou okolností v době, kdy slavíme třicáté výročí Vítězného února jako počátek výstavby socialismu v naší zemi, uplynulo též 30 let od konstituování kybernetiky jako

nového vědního oboru. Tato historická shoda má pro naši současnost i budoucnost symbolický význam. Nová vědní disciplína, která vznikla na styku několika tradičních disciplín, jakými jsou matematika, formální logika, elektrotechnika, dosáhla v relativně krátké době pozoruhodných výsledků a je možno očekávat, že v budoucnu nabude ještě dalekosáhlejšího významu. Vědeckotechnický pokrok, na nějž ukázal XV. sjezd KSC jako na rozhodující prostředek zvyšování efektivnosti společenské výroby a kvality veškeré produkce, je v současných podmínkách nemyslitelný bez racionálního využití výsledků kybernetiky ve všech odvětvích národního hospodářství, řízení výroby i společnosti.

Přínos kybernetiky se projevuje ve dvou rovinách, v jedné jde o aplikaci kybernetických teorií a metod v ostatních vědních oborech, což má výrazně metodologický charakter. Druhou rovinu tvoří rozvoj a uplatnění kybernetické techniky s jejími velkými možnostmi realizovat automatizaci téměř ve všech oborech pracovní činnosti. Tak se kybernetika stává nezbytným nástrojem praktického rozvoje výrobních sil společnosti na dnešním stupni vědeckotechnického rozvoje a v tom tkví její velký společenský význam. To všechno klade velké nároky jak na zintenzivnění výzkumu v oblasti teoretické kybernetiky, tak zejména na urychlené využití dosažených výsledků v racionalizaci výrobních procesů a řídicí činnosti. Důsledná orientace celé naší vědeckovýzkumné základny na problematiku vývoje, výroby a využití výpočetní techniky ve všech sférách společenské praxe je trvalým a podstatným faktorem soustavného úsilí socialistické společnosti o vědeckotechnický pokrok.

Již dnes je kybernetická technika významným činitelem při automatizaci výrobních, řídicích a jiných pracovních činností lidí. Stále silněji se prosazuje jako základní článek automatizace výpočetní technika, ať jde o zpracování informací pro potřeby plánování a řízení sociálních a ekonomických procesů, nebo o přímé řízení jednotlivých strojů, výrobních linek, integrovaných výrobních úseků nebo ucelených výrobních jednotek. Rozvoj kybernetiky jako vědy, spolu s obrovským rozmachem průmyslu výpočetní techniky, vytvářejí předpoklady pro kvalitativní přeměny, jakými jsou aplikace modulárního principu architektury počítačů a především hromadné využívání mikroprocesorů jako řídicích prvků na nejnižší úrovni. Rozvojem kybernetiky je do jisté míry limitován i rozvoj technického oboru označovaného jako „robotika“.

Rozvoj kybernetiky se neobráží pouze v rozvoji technické složky výrobních sil společnosti. Mění také jejich subjektivní složku, vznikají nové kvalifikační a profesní struktury. Zasahuje do celého života společnosti a vytváří technické předpoklady pro řešení celé řady složitých společenských problémů, jakými jsou úspora pracovních sil, zvyšování produktivity společenské práce, vytváření nových systémů řízení, změny v obsahu a kvalifikaci práce. Může zřejmě prospět i v takových oblastech, na něž poukázal generální tajemník ÚV KSSS a předseda Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR L. I. Brežněv ve svém projevu k návrhu nové ústavy SSSR: „Bude třeba řešit takové složité úkoly vybudování zralého socialismu jako je ovládnutí složité vědy o organizaci veškerého společenského života na základě socialistických zásad včetně nauky o plánování a řízení národního hospodářství...“

4   *V roce 1976 bylo v našem národním hospodářství v činnosti téměř 1500 počítačů všech druhů, jejichž pořizovací hodnota byla vyšší než 12 miliard Kčs. Ke zdvojnásobení počtu dochází během dvou až tří let. V průběhu šesti pětiletky vyrobí naše strojírenství 2800 numericky řízených obráběcích strojů. Již dnes je v našich závodech v provozu okolo 2000 těchto strojů včetně několika integrovaných výrobních úseků. V provozech vybavených touto technikou takřka mizí potřeba nequalifikovaných nebo málo kvalifikovaných pracovníků, a naopak vzrůstá potřeba středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných kádrů širokého profilu, s vysokými tvůrčími schopnostmi, ovládajících pracovní proces jako integrovaný celek.*

Praktické výsledky kybernetiky již dnes slouží a tím více v budoucnu budou sloužit dalšímu rozvíjení společenského pokroku a dosahování nejnámějších cílů vytýčených Únorem 1948 k osvobození pracujícího člověka a všestrannému rozvoji jeho osobnosti. Vítězný únor a zápas o naplnění jeho ideálů nás všechny zavazuje k odpovědné, tvořivé a kvalitní práci v boji za společenský pokrok, vědeckotechnický rozvoj a světový mír.

AKADEMIK JĀROSLAV KOŽEŠNÍK